

Viltusziņu mednieki „FakeHunter“

Simulācijas spēle
darbam ar viltus ziņām
sākot ar 8. klases vecumu

Referentes:

Katrīna Reklīnga-Freitāga
(*Kathrin Reckling-Freitag*)

Angelika Rusta (*Angelika Rust*)

„Viltu ziņu mednieki“

Kas ir viltus ziņas?

Ievads:

„FakeNews“ – ko tas nozīmē

Fakts vai feiks?

Jūs, noteikti, jau esat saskāries ar viltusziņām, klejojot pa internetu vai plašsaziņas līdzekļos.

Kuras situācijas Jums īpaši iespiedušās atmiņā?

Kā Jūs šajās situācijās jutāties?

Kā Jūs reaģējāt?

Kas ir viltusziņa (*FakeNews*)?

1. Manipulatīvi izplatītas, nepatiesas ziņas vai ziņojumi internetā;
2. jo īpaši sociālajos tīklos, bieži vien tiek izplatītas kā vīrusi;
3. daļēji tās izplata arī žurnālisti.
4. Nejaukt ar *Hoax – Fake*: hoakss ir slikts joks un izjokošana, kas kā tāda arī ir izplatīta.

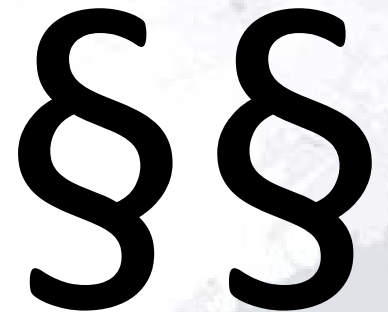

Vai par viltus ziņām paredzēts sods?

“Ikvienam ir tiesības brīvi paust un izplatīt savu viedokli runā, rakstiski un vizuāli, kā arī brīvi citēt vispārpieejamus avotus. Tiek garantēta preses, kā arī radio un televīzijas reportāžu brīvība. Cenzūras nav. ”

Vācijas Federatīvās Republikas Konstitūcijas 5. pants

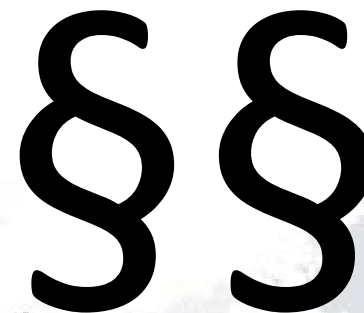

Viedoklis un tā robežas

- Zinātne, viedokļa veidošana un politika balstās uz hipotēžu veidošanu. Tādēļ vārda brīvība ir attiecināma arī uz bezjēdzībām, muļķībām un nepatiesību.
- Manu tiesību robežas ir citu cilvēku tiesības
- No Kriminālkodeksa (Vācijas Federālā Republika):
 - §90a Nomelnošana
 - §111 Publisks aicinājums uz nozieguma veikšanu,
 - §130 Naida kurināšana starp tautām,
 - §166 Reliģiju noniecināšana,
 - §185 Apvainošana,
 - §186 Ļaunu baumu izplatīšana,
 - §187 Neslavas celšana

un vēl daži citi

„FakeHunter“

Piedalies un izmēģini....

„FakeHunter“ meklē papildspēkus!

Mēs esam

Mēs esam moderni detektīvi, kas darbojas internetā ar savu detektīva ožu.

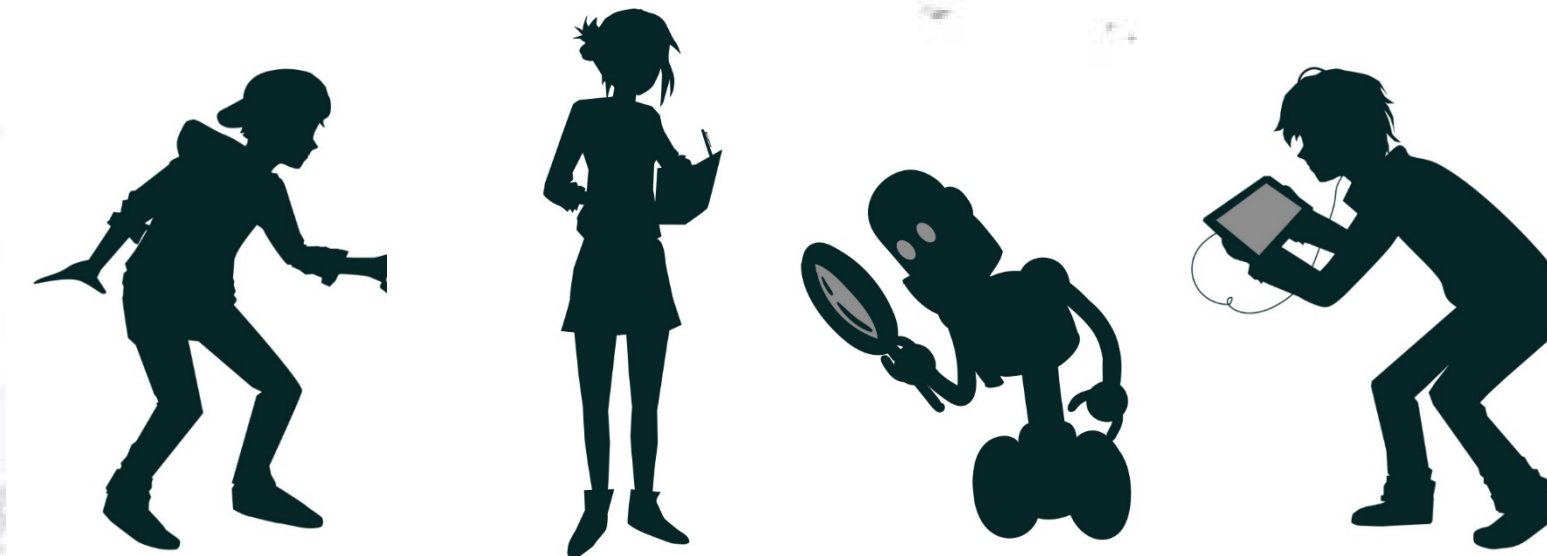
Mēs medijam digitālos melus, kūdītājus un manipulētājus.

„FakeHunter“ meklē papildspēkus!

Pievienojies mūsu komandai!

Apgūsti „FakeHunter“ apmācību kursu un dodies kopā ar mums aizraujošos pētījumos!

„FakeHunter“ meklē papildspēkus!

Tas ir Hanness.

Viņš ir speciālists, kas meklē un pārbauda informācijas patiesumu.

Viņš meklē: datu bāzēs, internetā, uzziņu avotos (tiešsaistē un bezsaistē) un bibliotēkās.

„FakeHunter“ meklē papildspēkus!

Tā ir Liza.

Viņa ir attēlu un filmu speciāliste.

Viņa pārbauda attēlus un atklāj manipulācijas un viltojumus.

Šajā darbā viņa vislabprātāk izmanto
www.tineye.com

„FakeHunter“ meklē papildspēkus!

Tas ir Sami.

Viņš ir specializējas visā, kas saistīts ar laikmetu un vēsturiskajiem procesiem.

Viņš, tāpat kā Hanness, pēta: datubāzes, internetu, uzzīņu avotus (tiešsaistē un bezaistē) un bibliotēkas.

„FakeHunter“ meklē papildspēkus!

Tas ir Robijs.

Viņš ir jautrs puisis. Viņš ir specializējies satīras tekstos, dumjos jokos un nesakarīgos viedokļos.

To visu atpazīt ir īpaši grūti. Tāpēc viņš galvenokārt paļaujas uz savu atmiņas mikroshēmu ar „cilvēka veselo saprātu“.

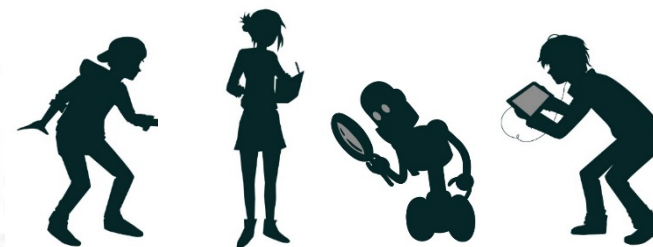

Viltus ziņu portāls apdraud avīzes izdevniecību

Mums ir jauns pasūtījums! Ir parādījies jauns ziņu portāls, kura informācija ne vienmēr atbilst patiesībai:

SUPER NEWS SH

Viltusziņu portāls apdraud avīzes izdevniecību

Tagad mums jānoskaidro, cik likumīgi te viss notiek.

Mūsu pasūtījuma devējam, laikraksta izdevējam, ir nepieciešami pierādījumi, lai viņš varētu cīnīties ar šo ziņu portālu.

Palīdzi mums izpētīt portālā daudzus jaunumus!

Ziņu portāls

SUPER NEWS SH

ALLE NEWS - RUND UM DIE UHR

STARTSEITE

WELT ▾

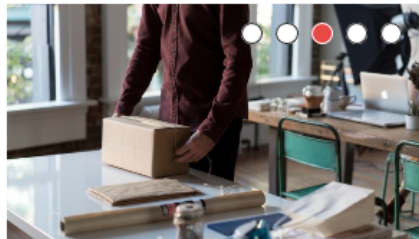
WISSEN ▾

UNTERHALTUNG ▾

IMPRESSUM

DATENSCHUTZERKLÄRUNG

REGISTRIERUNG SCHULKLASSE

Amazon ist auf dem Land teurer als in der Stadt

Internetversandhändler wie z.B. Amazon zahlen in den USA in ländlichen Gebieten schon seit 2012 deutlich höhere Steuern als in Großstädten – als Ausgleichabgaben. Bereits 2012 [...]

Stadion von Holstein Kiel jetzt für die 1. Bundesliga geeignet

© 26. Februar 2019 Tom-Christian Röhräu 0

Auch wenn es mit dem Aufstieg in dieser Saison nicht funktioniert hat, das Stadion von Holstein Kiel ist für Spiele der höchsten Deutschen Fußballliga bereits [...]

Studie belegt: Zucker ist ein Heilmittel

© 26. Februar 2019 Tom-Christian Röhräu 0

Die Industrie verdient eine Menge Geld mit dem Verkauf von Zucker-Ersatzstoffen. Da ist es zwar verständlich, dass Zucker als gefährlich für die Gesundheit dargestellt wird. [...]

Amazon ist auf dem Land teurer als in der Stadt

© 26. Februar 2019 Tom-Christian Röhräu 0

Internetversandhändler wie z.B. Amazon zahlen in den USA in ländlichen Gebieten schon seit 2012 deutlich höhere Steuern als in Großstädten – als Ausgleichabgaben. Bereits 2012 [...]

www.diefakehunter.de

Viltusziņu pārbaudes instrumenti

1. Pārbaudīt avotu
2. Pārbaudīt autoru + avota aprakstu
3. Pārbaudīt laika joslas + datumu ticamību
4. Pārbaudīt attēlus
5. Viedoklis? Satīra? Slikts joks?

Instrument Nr. 1: pārbaudīt avotu

Avota nosaukums un tā pārbaude

- Vai avota vārds (interneta vietne, tīkls) ir uzticams?
- Vai avots gadījumā nav blogs?
- Kādi ir vietnes vai tīkla mērķi?
- Vai varat avotam uzticēties?

Visi raksti avotā un avoti

- Vai citi raksti šajā avotā ir rakstīti līdzīgā formātā?
- Vai rakstu virsraksti ir kļiedzoši?
- Vai ir norādīti citi avoti, un vai tie pamato ziņu?

Instruments Nr. 2: autors un apraksts

Autors

- Vai rakstam ir uzrādīts autors?
- Vai šāds cilvēks patiešām eksistē (pārbaudīt ar meklētājprogrammu)?
- Kur šis autors vēl publicējas?

Impressum/izlaides ziņas

- Vai lapai ir iepazīstinošais apraksts?
- Vai iepazīstinošajā aprakstā (izlaides ziņās) sniegtā informācija ir uzticama?
- Vai atbildīgie par vietni tiešām eksistē (meklētājprogramma)?
- Vai norādītā adrese ir pareiza?
- Vai ir sadaļa par Vispārējo datu aizsardzības regulu?

Instrument Nr.3: Laika joslas un datumi

Laika josla

- Vai rakstā norādītie laiki un datumi ir atbilstoši?
- Vai rakstā ir arī pretrunīgi laiki?
- Vai rakstā minētie laiki izklausās aizdomīgi?

Datums

- Vai ir zināms publicēšanas datums?
- Kad raksts ir publicēts?
- Vai publicētais vietnē saskan ar informāciju par rakstā minēto laiku?

Instrumenti Nr. 4: attēlu pārbaude

Attēls

- Vai attēls ir patiess?
- Vai aprakstītā situācija varētu būt reāla?
- Vai attēlam ir norādīts avots?
- Vai attēlā ir kāds uzraksts?

Pārbaudes instrumenti

- www.tineye.com
- Kad un kur attēls pirmo reizi parādās internetā?
- Vai ir kādas atšķirības starp atrasto informāciju un attēlu rakstā?

Instrument Nr. 5: viedoklis, satīra, joks

Individuālais viedoklis

- Vai raksts ir atzīmēts kā viedoklis vai komentārs?
- Vai autors atsaucas uz citiem rakstiem, norāda saites vai citē?

Satīra un joks

- Citu portāla rakstu izpēte
- Vai raksta saturs izklausās pārāk mazticams?
- Kā sauc portālu?

Tagad Jūsu kārta!

Jūs varat izmantot savus viedtālrunus vai planšetdatorus un, izmantojot

www.diefakehunter.de,

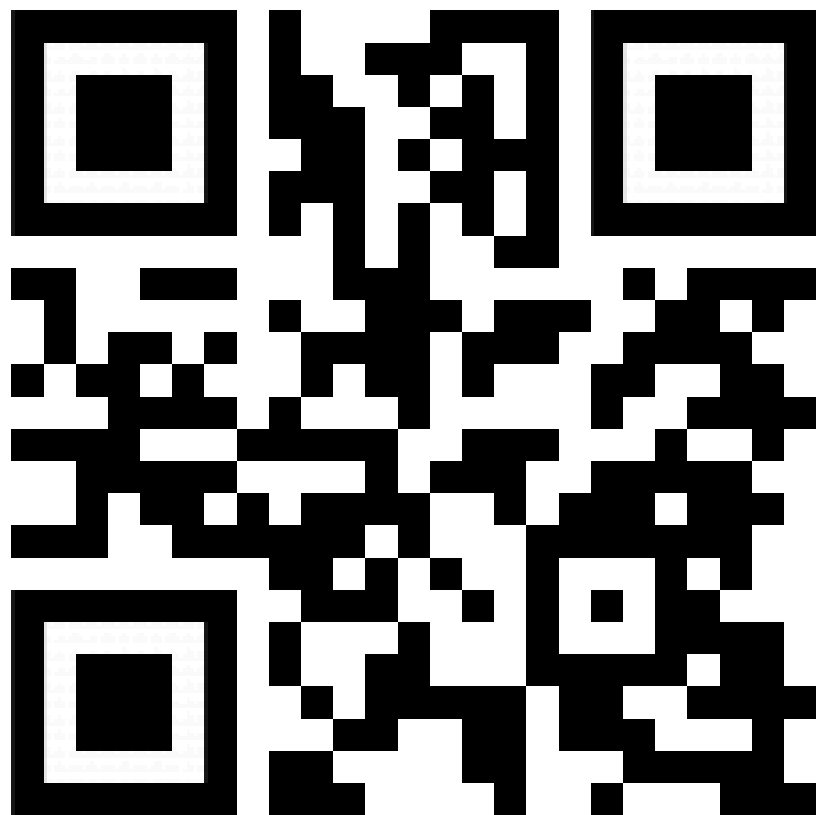
pārbaudīt jaunumus.

Izmantojiet savā darbā 5 viltusziņu pārbaudes instrumentus!

Lai varētu līdzdarboties..

www.diefakehunter.de

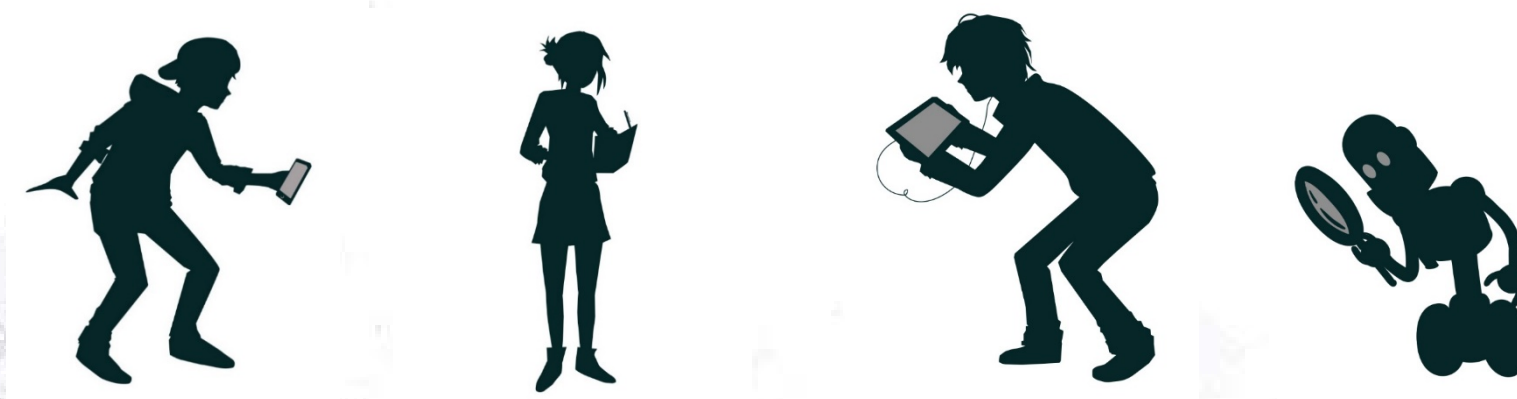

Pieredze faktu pārbaudē

Kādu pieredzi Jūsu tikko guvāt?

Kādas viltusziņas Jums izdevās atklāt?

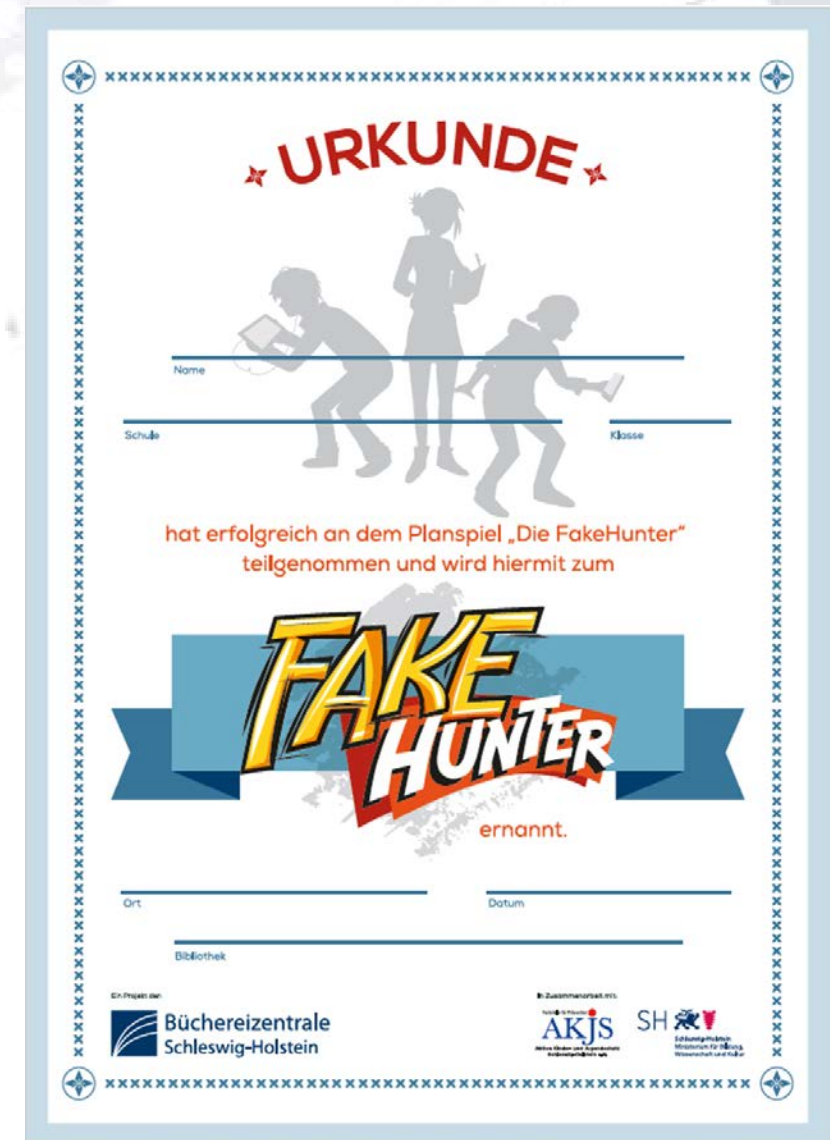
Kas bija īpaši grūti pamanāms?

And The Winner Is...

Jūs VISI esat papildinājuši savu pieredzi,
un tādēļ VISI esat uzvarētāji, un saņemat
„virtuālo apliecību“, kas piešķir Jums
„FakeHunter“ nosaukumu.

Tomēr jūs varat arī pārbaudīt, kurš pareizi atpazīna
lielāko daļu viltusziņu ;-) ...

Noslēgumā...

Kas sagatavoja?

Ideja / Autors:

Katrīna Reklīnga-Freitāga

(Šlēsvigas-Holšteinas Bibliotēku centrs)

Ideja / Autors:

Andreass Langers

(*Aktion Kinder- und Jugendschutz SH e.V.*)

Multiplikatore:

Angelika Rusta (Neiminsteres pilsētas bibliotēka)

AG + Testi:

Kolēģes no Ekerferderes, Neiminsteres, Lauenburgas

Ziņas:

HAW Hamburg augstskolas studenti, DMI kurss

Finanses:

Šlēsvigas-Holšteinas Federālā zeme

Vairāk informācijas + Kontakti:

www.diefakehunter.de

